

שו"ת יביע אומר חלק ה - יו"ד סימן כג ד"ה ז. ומעתה

אם מותר למול גר בתוך ג' ימים לפני יום טוב.

ז. ומעתה נבאר דין מילה שלא בזמנה בתוך ג' ימים לפני יו"ט, והנה בפסחים (צב) גר שנתגייר בע"פ ב"ש אומרים טובל ואוכל פסחו לערב, וב"ה אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר. ובגמ', א"ר יוחנן מחלוקת בערל עכו"ם, דב"ה סברי גזירה שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אשתקד מי לא טבלתי ואכלתי עכשיו נמי אטבול ואוכל, וב"ש סברי לא גזרינן, אבל ערל ישראל ד"ה טובל ואוכל פסחו לערב. וכ"פ הרמב"ם (פ"ו מה' ק"פ ה"ז): ישראל ערל שמל בע"פ שוחטין עליו אחר שמל, אבל גר שנתגייר ביום י"ד ומל וטבל אין שוחטין עליו וכו', והיאך העמידו דבריהם במקום כרת ביום הקרבן, מפני שאין הגר מתחייב במצות עד שימול ויטבול וכו', וזה המל יש לו שלא לטבול עד שיבריא וירפא מן המילה ולא יבא לידי חיוב כלל. ע"כ. והנה מדין ישראל ערל שמל בע"פ, אין ראייה להתיר מילה שלא בזמנה ערב יו"ט, לפי ששם יש מצוה רבה של מצות קרבן פסח, עשה שיש בו כרת, ובמקום מצוה עוברת אפילו ביום ה' או ו' מודה הרשב"ץ להתיר. וכמש"כ לעיל בשם האחרונים. (וכן מתבאר מד' מהר"י טאייב בערך השלחן א"ח סי' שלא סק"ח). אבל יש ראייה מדין גר שמל בע"פ, ודוחק לומר שעבר ומל שלא כהוגן, שהרי סתמא דמילתא נעשה ע"י ב"ד, אלמא דלא חיישינן לשמא יצטרך לחלל יו"ט, דביו"ט לא גזרו, ומטעם שכתבנו לעיל (אות ד). ואין להקשות דהא אנן קי"ל (במגילה ז): אין בין יו"ט לשבת אלא מלאכת אוכל נפש בלבד, שמלבד שי"ל דהכא קמי שבת וקמי יו"ט איירינן, ומתני' איירי בשבת ויו"ט עצמם, עוד י"ל לפמ"ש התוס' (ביצה לז) שהמשנה במגילה בדברים שהם מדאורי' קאמר, אבל במילי דרבנן איכא בינייהו טובא, וכדתנן משילין דרך ארובה ביו"ט ולא בשבת. ע"ש. וכ"כ הטורי אבן (מגילה ז): וזכינו לדין להתיר בזה ביו"ט. וכ"כ בפשיטות הקרבן נתנאל (ס"פ ר"א דמילה). וכ"כ בס' יד אהרן (סי' שלא). וכן פסק למעשה הגר"י שטיינהרט בשו"ת זכרון יוסף (חיו"ד סי' כד), שמותר למול שלב"ז ביום הושענא רבה, אע"פ שיום שלישי למילה יחול בשמחת תורה (בחול"ל), ומשום דלא החמיר הרשב"ץ אלא ביום ה' או ו' מפני השבת, אבל משום יו"ט אין להחמיר. ע"ש. (ובתוך דברי תשובתו מבואר להדיא שאף משום יו"ט ראשון לא גזרינן. ע"ש). וכן פסק מרן החיד"א במראית העין בליקוטים (סי' ח אות ב) שלא אסר הרשב"ץ אלא ביום ה' משום שבת דחמיר, משא"כ לפני יו"ט מותר, ואפילו שלשה ימים לפני יו"ט ראשון מותר. ושכן הסכימו עמו כמה חכמים להתיר. ע"ש. וכ"כ הגאון ערך השלחן בקונט' ספר הזכרון (מע' מ אות ב), ושכן הסכימו עמו כמה חכמים להתיר למול מילה שלא בזמנה שחל שלישי למילה ביו"ט, וכמו שפסק החיד"א במראית העין, וכן עשה מעשה רב. ע"ש. וכן פסק בשו"ת מעשה אברהם (חיו"ד סי' מח). ע"ש. וע' בשו"ת רב פעלים ח"ד (חיו"ד סי' כח) שכ', שמקודם היה המנהג בבגדאד שלא למול מילה שלב"ז ביום הושענא רבה, או ביום ו' של פסח, ובערב שבועות, וזה בערך ט"ו שנים שהורה להם מורנו הרב [הגאון ר' עבדאללה סומך ז"ל] למול, ע"פ דברי החיד"א בשו"ת ברכה (סי' רסו) בשם הרב זכרון יוסף סי' כד שהתיר למול ביום הושענא רבה. וע"פ הוראתו עשו מעשה כמה פעמים למול. וכשמעתי רציתי לערער ע"ז, שמאחר שהמנהג היה שלא למול, אין ראוי לשנות המנהג בזה, ומה גם שהחיד"א רק העתיק דברי הזכרון יוסף, ולא גילה דעתו בפירוש לענין הלכה, וא"כ אין לנו ליחס הסכמתו לזה, אך שו"ר בס' מראית העין בליקוטים שבסוה"ס (דע"ט ע"א) שהסכים בפירוש להתיר לגבי יו"ט, ושכן הסכימו כמה חכמים להתיר, ולכן נמנעתי מלערער על המנהג החדש, והנחתי המנהג החדש כמות שהוא, וכל זה לענין יו"ט, בין יו"ט ראשון בין יו"ט שני, אבל לגבי שבת אין למול מילה שלב"ז לא ביום ה' ולא ביום ו', וכן המנהג פשוט פה עירנו בגדאד. ואין לשנות. ע"כ. ולאפוקי ממ"ש בס' שמו יוסף (סי' רעד) שאין למול ג' ימים קודם יו"ט שלא יבא לידי חילול יו"ט. ע"ש. וליתא. ונעלם ממנו דברי כל הפוסקים הנ"ל. ואמנם ראיתי להגאב"ד דוירצבורג בשו"ת יד הלוי (סי' קמ), שחשב ל"ר נגד הרשב"ץ מפסחים (צב) שמותר לגר למול בע"פ, ותנן בביצה אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד, ואילו היה חילוק בזה הו"ל למתני לדעת ב"ש. ושוב דחה דמקמי שבת ומקמי יו"ט לא מיירי. ע"ש. מ"מ למסקנתו אה"נ שיש לחלק בין שבת ליו"ט. וכ"כ בס' חדרי דעה (ס"ס רסו) שיש לחלק בזה בין שבת ליו"ט. וכמ"ש בזכרון יוסף ובעקרי הד"ט. ובענין שבותין יש הרבה חילוקים בין שבת ליו"ט כמ"ש

התוס' (ביצה לז). ובס"פ מפנין מרחמין היינו על בהמה טהורה ביו"ט (שבת קכח:). וכל הר"ח שם דדוקא ביו"ט ולא בשבת, וע' בהרא"ש שם בשם ר"י לענין מסעדין ביו"ט אם ה"ה בשבת. ע"ש. [וע' ביבמות (קיד) יו"ט דאיסור לאו ל"ג רבנן שבת דאיסור סקילה גזרו רבנן. ובתוס' ביצה (כב) ביו"ט הקילו במנורה של חוליות ולא בשבת]. עכת"ד. וכן פסק בס' נהר מצרים (דק"ג ע"א). וכן עיקר. ואף בגר נראה להקל. ודו"ק.